Sfantul Ignatie Briancianinov

Zelul sufletesc si duhovnicesc

Calugarul trebuie sa se fereasca cu multa grija de zelul sufletesc prisositor care, sub o infatisare cucernica, ascunde nechibzuinta si paguba pentru suflet. Oamenii din lume si multi calugari lauda din necunoastere un asemenea zel, nedandu-si seama ca la izvoarele sale stau egoismul si trufia. Un astfel de zel primeste laudele lor ca fiind zelul pentru credinta, pentru evlavie, pentru Biserica, pentru Dumnezeu. El se arata insa in defaimarea si judecarea, cu mai multa sau mai putina asprime a semenilor pentru greselile lor morale si pentru scaderile fata de evalvia si randuielile bisericesti; nutrind o amagitoare parere despre zel, acesti nechibzuiti zelatori considera ca daca vor face dovada de exces de zel ii vor imita astfel pe Sfintii Parinti si pe mucenici, uitand insa ca ei, zelosii, nu sunt sfinti, ci oameni pacatosi. Daca sfintii ii mustrau pe cei cazuti in greseala si pe necinstitori, o faceau din porunca lui Dumnezeu, urmandu-si datoria, fiind insuflati de Duhul Sfant, nu de patimile lor si de demoni.

Cel ce, cu de la sine putere isi ia ingaduinta de a-l mustra pe un frate al sau sau de a-i face o observatie, acela iese in vileag ca unul ce se socoate mai intelept si mai plin de virtuti decat cel supus de el mustrarii. Prin aceasta dovedeste si arata limpede ca o face fiindca s-a lasat stapanit de patima si a cedat la gandul ispitei diavolesti. Acestuia sa i se aduca aminte porunca Mantuitorului:

"De ce vezi paiul in ochiul fratelui tau si barna din ochiul tau nu o iei in seama? Sau cum vei zice fratelui tau: Lasa sa scot paiul din ochiul tau si iata barna este in ochiul tau? Fatarnice, scoate intai barna din ochiul tau si atunci vei vedea sa scoti paiul din ochiul fratelui tau" (Mt. 7,3-5).

Ce este "barna"? Este cugetarea cea dupa fire sau intelepciunea trupeasca, butucanoasa ca o "barna", care il face pe om sa nu mai vada cu putere de patrundere cu mintea si cu inima, asa cum l-a inzestrat Dumnezeu, lipsindu-l de orice discernamant. Omul care se lasa calauzit de cugetarea cea dupa fire nu poate nicidecum sa judece drept nici propria sa stare launtrica, nici pe cea a altora. El se judeca pe sine si ii judeca pe altii dupa parerea pe care si-a format-o despre sine si dupa cum i se pare lui ca este aproapele, tinand seama, in mod gresit, doar de aspectul exterior si de cugetarea cea dupa fire a acestuia. De aceea, Cuvantul lui Dumnezeu ii numeste pe unii ca acestia, pe buna dreptate, fatarnici sau "oameni cu judecata stramba", deoarece se folosesc de intelepciunea trupeasca.

Crestinul vindecat prin Cuvantul lui Dumnezeu si duhul dumnezeiesc isi insuseste o privire adevarata asupra propriei sale alcatuiri launtrice si asupra celei a semenilor sai. Cugetarea cea dupa fire, strivindu-l cu barna pe cel aflat in greseala, il tulbura intotdeauna, seducandu-l cel mai des la pieire; nefiindu-i de nici un folos, nu lucreaza nicicum, mantuitor, asupra pacatului. Dupa cum, dimpotriva, intelepciunea sau cugetarea duhovniceasca lucreaza vindecator tocmai asupra suferintei sufletesti a aproapelui, miluindu-l, tamaduindu-l si mantuindu-l.

Este bine sa nu uitam ca atunci cand ai agonisit intelepciune duhovniceasca, lipsurile si greselile aproapelui incep sa nu ti se mai para atat de mari, pentru ca incepi sa intelegi ca acestea au fost rascumparate de Mantuitorul si pot fi lesne vindecate prin pocainta; mai ales acele greseli si lipsuri care au putut sa para, cugetarii dupa fire, nespus de mari si de insemnate. De buna seama ca intelepciunea cea dupa firea lumeasca, fiind ea insasi "barna" le-a putut da o asemenea covarsitoare importanta inchipuitelor lipsuri si greseli ale aproapelui. Cugetarea cea dupa fire ii gaseste aproapelui chiar si pacate pe care nu le are; din aceasta pricina, cei ce se dedau unei ravne nechibzuite au cazut deseori in pacatul clevetirii aproapelui si s-au facut unelte si jucarii in mainile duhurilor cazute.

Cuviosul Pimen cel Mare povesteste ca un oarecare monah, cuprins de o prea mare ravna a fost supus urmatoarei ispitiri: l-a facut sa vada pe un alt calugar culcat peste o femeie. Monahul nostru s-a luptat multa vreme cu gandul de a se duce sa-i opreasca pe acestia, dedati pacatului, si pana la urma, biruind acel gand, s-a dus la ei si lovindu-i cu piciorul le-a zis: "incetati!" S-a vadit insa ca erau doi snopi de grau, pusi unul deasupra altuialb. Preacuviosul Ava Dorotei povesteste ca aflandu-se el vietuitor in obstea Avei Serid, un oarecare frate l-a clevetit pe un alt frate, coplesit fiind de o ravna nechibzuita, acea ravna fara discernamant care merge intotdeauna mana in mana cu banuiala si neincrederea, fiind priceputa, nevoie-mare, la tot felul de plazmuiri.

invinuitorul ii punea in seama invinuitului precum ca ar fi furat dis-de-dimineata smochine din livada si ca le-ar fi mancat. Cercetand egumenul cum s-au petrecut lucrurile, a reiesit ca in dimineata aceea invinuitul nu se gasea in manastire, ci intr-unul din satele vecine, fiind trimis acolo de econom si ca a revenit numai catre sfarsitul dumnezeiestii Liturghii.

Daca doresti sa fii un fiu ravnitor al Bisericii Ortodoxe cauta sa duci la indeplinire poruncile evanghelice in privinta aproapelui. Nu indrazni sa-l invinuiesti! Nu indrazni a-i da lectii! Nu indrazni a-l judeca si a-i aduce reprosuri! Fiindca aceasta nu este o fapta de credinta, ci de osardie nechibzuita, de mandrie de sine, de trufie.

Fost-a intrebat Pimen cel Mare: "Ce este aceea credinta?" Raspuns-a Cel Mare: "Credinta se cuprinde in a te afla in smerenie si in a face fapte de milostenie, adica a te smeri inaintea aproapelui si a-i rabda toate batjocoririle si ofensele, toate greselile lui". Fiindca toti ravnitorii nechibzuiti dau drept temelie a ravnei lor credinta, sa stie unii ca aceastia ca adevarata credinta, si prin urmare adevarata ravna, trebuie sa se arate in smerenia fata de semenii nostri si in mila fata de ei. Sa lasam grija judecarii oamenilor si a osandirii pacatelor lor pe seama celor carora le-a fost incredintata datoria de a-si judeca semenii si de a le fi conducatori. "Cel ce este cuprins de o ravna mincinoasa - spunea Sfantul Isaac Sirul - de grea boala boleste. Omule care cauti sa te arati ravnitor impotriva metehnelor altora, sa stii ca prin acesta ai incetat sa te ingrijesti de sanatatea propriului tau suflet! Straduieste-te mai intai sa te ingrijesti cu luare aminte de sanatatea sufletului tau. Daca doresti sa fii altora doctor, afla ca bolnavii duc lipsa mai intai de ingrijire, decat de aspre sudalmi. Tu insa, procedand necugetat, fara sa ajungi sa-i ajuti pe altii, cazi singur in grea si chinuitoare boala. Aceasta omeneasca ravna nu trece drept semn de intelepciune, ci se adauga metehnelor sufletului, fiind dovada slabiciunii mintii (duhovnicesti) si a unei foarte mari nestiinte.

Inceputul intelepciunii, cea de la Dumnezeu, este linistea si blandetea, acestea fiind daruri sufletesti mari si puternice, temelia cea mai trainica a unei gandiri rationale, a modului de asumare a neputintelor omenesti"."Datori suntem noi cei tari - spune Scriptura - sa purtam slabiciunile celor neputinciosi" (Rom. 15, 1) si de aceea: "De va cadea un om in greseala, indreptati-l, cu duhul blandetii" (Gal. 6, 1). Linistea si rabdarea intru blandete, sunt roadele Duhului Sfant, de aceea: "Sa fie omul cel tainic al inimii intru nestricacioasa podoaba a duhului, bland si linistit"".

Intr-un alt "Cuvant", Preacuviosul Isaac spune: "Nu-i purta ura pacatosului, fiindca noi toti suntem pacatosi. Daca, in numele Domnului, faptuiesti nevointe duhovnicesti, impotriva aproapelui (pacatos), varsa lacrimi pentru el. De ce oare sa-l urasti? Uraste-i pacatele, iar pentru el roaga-te si prin aceasta vei face intocmai ca Hristos, asemanandu-te Lui, Carele nu-i ura pe pacatosi, ci se ruga pentru ei.

Oare n-ai vazut cum plange El pentru Ierusalim? De multe ori ajungem de rasul diavolului. Oare de ce sa-i uram tocmai pe aceia de care isi bate joc diavolul, batandu-si joc si de noi? Oare de ce, omule, il urasti pe pacatos? Fiindca nu este tot atat de drept ca si tine? Dar cat de drept esti tu, daca iti lipseste dragostea? De ce oare n-ai varsat lacrimi pentru el, in loc sa-l prigonesti? Cei ce au convingerea ca judeca sanatos faptele pacatosilor si (din aceasta pricina) se ridica impotriva lor cu manie, o fac din prostie".

Mare napasta este ingamfarea adica parerea de sine. Mare napasta este nesocotirea smereniei! Nu este nenorocire mai mare ca acea pornire si stare a sufletului in care calugarul, fara a fi chemt ori intrebat, ci numai lasandu-se amagit de constiinta propriei sale vrednicii incepe sa dea lectii; sa acuze si sa dojeneasca semenii! De vei fi intrebat, nu te grabi sa dai sfaturi si sa-ti spui parerea; ca unul ce te afli in nestiinta, numai la mare nevoie, vorbeste cu maxima prudenta si modestie, pentru a nu cadea in pacatul slavei cele desarte si al trufiei, lovindu-l pe aproapele cu un cuvant aspru si nechibzuit.

Daca, pentru stradania ta, pe ogorul indeplinirii poruncilor lui Dumnezeu, te va face sa simti in suflet ravna cea dumnezeeasca, vedea-vei limpede atunci ca aceasta ravna te va indemna catre tacere si smerenie inaintea aproapelui, catre dragoste pentru el, catre milostivire si compasiune, dupa spusa Sfantului Isaac Sirul. Ravna cea dumnezeiasca, este foc curatitor, nu sange infierbantat! Focul acesta mistuie amaraciunea, potoleste framantarea si aduce starea de liniste. Ravna judecatii celei dupa fire, adica cea datorata intelepciunii firesti, se insoteste intotdeauna cu infierbantarea sangelui, cu navala multor porniri si ganduri desarte. Urmarile ravnei oarbe si neghioabe, atunci cand aproapele cauta sa i se impotriveasca se vadesc de obicei in ura purtata aceluia,

in tinerea de minte a raului, razbunare sub diferite forme, iar daca aproapele se supune, in trufasa multumire de sine; se trezeste si sporeste parerea de sine, prin credinta ca suntem foarte destepti si ca nimeni nu este ca noi.

http://www.crestinortodox.ro/credinta/zelul-sufletesc-duhovnicesc-69846.html